Dalia Grimalauskaitė

Vilniaus Bernardinų vienuolyno lobis

1994 m. gegužės mėn. pabaigoje Vilniaus Bernardinų vienuolyno trapecinio kiemo R korpuso rūsyje buvo rastas XVIII-XIX a. monetų lobis. Statybininkas Jonas Korys, nuiminėdamas atšokusį tinką nuo P rūsio sienos, virš praėjimo į kitą patalpą iš kairės pusės, apie 3 m virš dabartinio betoninių grindų lygio, apčiuopė mūre plytą, neįtvirtintą skiediniu. Kadangi jo uždavinys buvo išimti tai, kas kliba, jis ištraukė plytą iš mūro. Pasirodė gili ertmė, kurioje jis apčiuopė kažką minkšto. Iškrapštęs pamatė aptrūnijusį maišelį su 57 stambiomis sidabrinėmis monetomis. Ankstyviausia moneta - 1763 m. Rusijos pusrublis, vėlyviausios - 1829 m. trys Rusijos rubliai. Maišelis, LNM istorikės L.Gaigalienės teigimu, - tai XIX a. pradžioje paplitęs piniginės tipas. Jis namudinio darbo, nertas vąšeliu iš šilkinių siūlų, su mėlynos, žalios spalvos juostomis, kuriose įmegzti dabar pablukę balti ar mėlyni ir žali taškai. Raišteliai (jie paprastai buvo du - įveriami priešinga kryptimi maišelio viršutinėje dalyje) neišlikę. Apatinėje dalyje - surištų siūlų kuokštelis. Tokius maišelius galėjo nešioti amatininkas, turtingesnis miestietis, bajoras. Savo dydžiu (9,5x14,5 cm) maišelis priskirtinas vyriškoms piniginėms. LNM saugoma keletas panašių piniginių.

Analogiškoje vietoje, tik priešingoje (Š) rūsio sienoje taip pat buvo pastebėta tokia pati skylė. Ji buvo atidengta seniau, padengta kalkėmis iš vidaus, greta ėjo šio amžiaus vamzdžiai. Galbūt toje vietoje buvo paslėpta kita dalis lobio, jau surasta tiesiant vamzdžius. Slėpusiajam lobį orientyru ši skylė kažin ar galėjo pasitarnauti. Ji per daug grubi ir krintanti į akį. Tarp lygių tinkuotų rūsio sienų gili ertmė būtų atrodžiusi įtartinai, nebent rūsys būtų buvęs vos ne iki lubų užkrautas.

Statybininkai pristatė lobį į Apaštalinę nunciatūrą Lietuvos pranciškonų vyriausiajam vienuoliui tėvui Benediktui Sigitui Jurčiui. Šiuo metu lobis saugomas LNM.

Bernardinų vienuolynas, kaip ir Šv.Pranciškaus ir Bernardo (Šv.Pranciškaus Serafiečio ir Bernardino Seniečio) bažnyčia, pastatytas XVI a. II dešimtmetyje. Po karų ir gaisrų XVI-XX a. vienuolynas daug kartų remontuotas, perstatinėtas ir plėstas. 1864 m. jį uždarius, pastate

įsikūrė kareivinės. 1919 m., rekonstravus vienuolyną, jis atiteko VU Dailės fakultetui. Po Antrojo pasaulinio karo čia įsikūrė Dailės institutas. Dabar šiuos namus dalinasi Dailės akademija ir pranciškonai.

LOBIO SUDĖTIS
PRŪSIJA

Frydrichas II
Taleris 1774 A P-22,21
Taleris 1783 E P-22,17
Taleris 1784 A P-22,06

Frydrichas Vilhelmas II
Taleris 1795 A P-21,91
Taleris 1797 A P-22,00
Taleris 1797 B P-22,14

Frydrichas Vilhelmas III
Taleris 1814(5) A P-22,01
P-22,10
P-22,146
P-22,15
P-22,22
Taleris 1816 A P-22,19
Taleris 1818 A P-22,07

LENKIJA
Aleksandras I
5 zlotai 1817(2) I-B P-15,51
P-15,45
RUSIJA
Jekaterina II

1/2 rublio 17...3 gali būti tik 1763 SPB / N-K P-12,12
Rublis 1764 SPB / TI // S-A P-23,41
Rublis 1766 SPB / T.I. // A-Š P-23,48
Rublis 1774(2) SPB / T.I. // Q-L P-21,96
P-22,21
Rublis 1775 / T.I. // Q-L P-21,14
Rublis 1777 SPB // Q-L P-23,57
Rublis 177? SPB // Q-... gali būti tik 1777-1779 P-22,59
Rublis 1782 SPB // I-Z P-24,85

Pavlas I
Rublis 1798 S.M. / M.B. P-20,55
Rublis 1800 S.M. / O.M. P-20,18

Aleksandras I
1/2 rublio 1804 S.P.B. /F-G (.) P-9,64
1/2 rublio 1814 S.P.B. / P-S P-10,21
1/2 rublio 1816 S.P.B. / P-S P-10,03
1/2 rublio 1817 S.P.B. / P-S P-10,13
1/2 rublio 1819 S.P.B. / P-S P-10,35
1/2 rublio 1820 S.P.B. / P-D P-10,08
Rublis 1803 S.P.B. / A-I P-20,54
Rublis 1807 S.P.B. / F-G P-20,41
Rublis 1812 S.P.B. / M-F P-20,72
Rublis 1813(2) S.P.B. / P-S P-20,34
P-20,90
Rublis 1814 S.P.B. / P-S P-20,56
Rublis 1815 S.P.B. / M-F P-20,62
Rublis 1816(2) S.P.B. / M-F P-20,50
P-20,70
Rublis 1817(4) S.P.B. / P-S P-20,37
P-20,53
P-20,71
P-20,845

Rublis 1818(6) S.P.B. / P-S P-20,57
P-20,62
P-20,63
P-20,66
P-20,69
P-20,74
Rublis 1819(2) S.P.B. / P-S P-20,85
P-20,88
Rublis 1823 S.P.B. / P-D P-21,06

Nikolajus I
Rublis 1829(3) S.P.B. / N-G P-20,82
P-20,83
P-20,89

Trumpinimai (rusiškose monetose - kirilica):
1. Kalyklos
A - Berlynas
B - Vroclavas
E - Kionigsbergas
S.P.B. - Sankt Peterburgas
S.M. - Sankt Peterburgo moneta (Bankovo rūmai)
2. Kalyklos valdytojai
I.B. - Jacub Benik (Jokūbas Benikas) (1816-1827)
N.K. - Nazar Kutuzov (1758-1763)
S.A. - Stepan Afanasjev (1764-1770)
A.Š. - Aleksej Šnezė (1766-1772)
Q.L. - Fiodor Lesnikov (1773-1779)
I.Z. - Ivan Zaicev (1780-1783)
M.B. - Michail Bobrovščikov (1798-1800)
O.M. - Osip Meidžer (1798-1801)
F.G. - Fiodor Gelman (1803-1817)
P.S. - Pavel Stupicin (1810-1825)
P.D. - Pavel Danilov (1820-1838)

P.D. - Pavel Danilov (1820-1838)
A.I. - Aleksandr Ivanov (1801-1803)
M.F. - Michail Fiodorov (1812-1822)
N.G. - Nikolaj Gračiov (1825-1841)
3.Graveris
T.I. - T.Ivanov (1757-1761)

Rusijos monetos sudaro 74% (42 vienetai), Prūsijos - 23% (13 vienetų), Lenkijos - 3% (2 vienetai).

Suskirsčius lobio chronologinį laiką penkerių metų etapais, galima stebėti lobio suformavimo laikotarpį:

1763-1767 - 3 - Rusija - 3
1768-1772 -
1773-1777 - 5 - Rusija - 4; Prūsija - 1
1778-1782 - 2 - Rusija - 2
1783-1787 - 2 - Prūsija - 2
1788-1792 -
1793-1797 - 3 - Prūsija - 3
1798-1802 - 2 - Rusija - 2
1803-1807 - 3 - Rusija - 3
1808-1812 - 1 - Rusija - 1
1813-1817 -21- Rusija - 13; Prūsija - 6; Lenkija -2
1818-1822 -11- Rusija - 10; Prūsija - 1
1823-1829 - 4 - Rusija - 4

Lobis buvo suformuotas XIX a. 2-3 dešimtmetyje.

Prūsijos taleryje, nors jis sveria daugiau už rublį, sidabro yra 16,70 g (rublyje - 17,99 g). Jo praba - 750. Tuo tarpu XVIII a. pabaigoje - XIX a. rublio praba - 868. Todėl 14 Prūsijos talerių galima įvertinti 13 rublių.

5 zlotai XIX a. 4 dešimtmečio pradžioje buvo prilyginti 75 kapeikoms.

Iš viso Bernardinų lobio vertė - 55 rubliai. Apytiksliai tiek uždirbdavo kalvių ir auksakalių pameistriai per metus XIX a. I pusėje. Bernardinų vienuolyno kapitalas 1828 m. siekė 19000 sidabrinių rublių.

1819 m. monetose iškilesnės detalės nudilusios, visame paviršiuje smulkūs įbrėžimai. 1823 m. - iškiliausios reljefo detalės apdilusios. 1829 m. rubliai labai geros būklės, nepraradę blizgesio, reljefo paviršius nenudilęs - monetos apyvartoje buvusios labai trumpą laiko tarpą. Galima teigti, kad lobis buvo paslėptas XIX a. 3 dešimtmečio pabaigoje - 4 dešimtmečio pradžioje. Jį galima sieti su 1831 m. sukilimu, kuriame aktyviai dalyvavo ir vilniečiai.

Eugenijus Ivanauskas

Kulautuvos lobiai

1993 m. spalio 11 d. senosios Kulautuvos ŠR dalyje, darže, rastas lydinių ir papuošalų lobis. Jį sudarė 3 lietuviški pusapvaliai lydiniai, iš kurių vienas nukirstu galu, 5 tokių pat lydinių gabalai, žalvario žaliavos lydinys, žalvarinis rombinis kabutis ir žalvarinė juostinė apyrankė. Vienas lydinys turi 3, o kitas - 5 įkartas. Lobis rastas atsitiktinai, pastebėjus dirvos paviršiuje lydinį.

1994 m. lapkričio 31 d. senosios Kulautuvos PV dalyje, ariamame lauke, rastas dar vienas lydinių gabalų ir papuošalų lobis. Jį sudarė lydinio pusė, 2 lydinių gabalai, sidabrinis žiedas pinta priešakine dalimi, sidabrinė segė gyvuliniais galais, 2 sidabriniai karoliai ir viena tokio pat karolio pusė. Lobis rastas su metalo ieškikliu.

Abu lobiai datuojami XIV a. III ketvirčiu. Šiuo metu jie saugomi LNM Numizmatikos skyriuje.